

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

EGYÜTT HALADÓ

MIGRÁNS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN

OKTATÁSI SEGÉDANYAG AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁK SZÁMÁRA

egyutthalado@uni-miskolc.hu

HANGSZÓJELEZÉS

Nyelvtan 5.

dr. Kecskés Judit

egyutthalado@uni-miskolc.hu

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

Nyelvtan 5.

dr. Kecskés Judit

Készült a Miskolci Egyetem

Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.
egyutthalado@uni-miskolc.hu

Miskolc, 2010.

**Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának
Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében**

SZERZŐK

Dr. Illésné dr. Kovács Mária – Irodalom 5., Irodalom 6.
dr. Kecskés Judit – Nyelvtan 5., Nyelvtan 6.
Kollár Krisztián – Természetismeret 5–6.
Nagy Judit – Matematika 5, Matematika 6.

Pedagógiai szakértő: Csereklye Erzsébet

SZERKESZTETTÉK

Nagy Judit és Kollár Krisztián

Grafika: Rostás Édua

Fotó: Kollár Krisztián

A szerzők minden jogot fenntartanak a kézirat minden
szöveges és grafikai elemével kapcsolatban!

**A kézirat weboldalunkon elektronikus formában
megtekinthető,
de módosításához, másolásához, bármilyen hasznoszerzéssel
járó használatához vagy továbbadásához
a szerzők nem járulnak hozzá!**

<http://egyutthalado.uni-miskolc.hu>

EURÓPAI INTEGRÁCIÓS ALAP

A projekt az Európai Unió Európai Integrációs
Alapjának támogatásával valósul meg.

TARTALOMJEGYZÉK

A magyar ábécé

Előszó

Nyelv, anyanyelv, beszéd, írás _____ 7

A magyar nyelv a nyelvek világában _____ 8

Kommunikáció, nyelvi viselkedés _____ 18

A beszélt nyelv _____ 25

Az írott nyelv _____ 35

szövegfajták, szövegszerkesztés, fogalmazás _____ 38

A szavak jelentése és szerkezete _____ 49

A szavak jelentése _____ 50

Állandósult szókapcsolatok _____ 56

A szavak szerkezete _____ 58

Könyv- és könyvtárhasználat _____ 71

Feladatok a hangok ejtésének gyakorlásához _____ 77

Készült a Miskolc Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.
Bővebb információkért: eszyutthalado@uni-miskolc.hu

A MAGYAR ÁBÉCÉ

NAGYBETŰK

A
Á
B
C
Cs
D
Dz
Dzs
E
É
F
G
Gy
H
I
Í
J
K
L
Ly
M
N
Ny
O
Ó
Ö
Ő
P
Q
R
S
Sz
T
Ty
U
Ú
Ü
Ű
V
W
X
Y
Z
Zs

A Á B C Cs D Dz Dzs E É F G Gy H I Í J K L Ly M N Ny O Ó Ö Ő P Q R S Sz T Ty U Ú Ü Ű V W X Y Z Zs

kisbetűk

a
á
b
c
cs
d
dz
dzs
e
é
f
g
gy
h
i
í
j
k
l
ly
m
n
ny
o
ó
ö
ő
p
q
r
s
sz
t
ty
u
ú
ü
ű
v
w
x
y
z
zs

a á b c cs d dz dzs e é f g gy h i í j k l ly m n ny o ó ö ő p q r s sz t ty u ú ü ű v w x y z zs

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

EGYÜTTTÁLLÁS
MIGRÁNS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN
egyuttalado@uni-miskolc.hu

ELŐSZÓ

KEDVES BARÁTOM!

Ismerkedj meg Kóccsal, a magyar pulikutyával!

Ezután ő vezet Téged a tanulásban, a magyar nyelvvel való ismerkedésben. Kócos szereti a csontot. Ezek a csontok jelölik a Neked való feladatokat.

jelöli a téma alapvető iskolai szókincsét egyszerű grammatikával gyakoroltató feladatokat.

jelöli a nehezebb szavakat és bonyolultabb grammatikai formákat

az igazán éhes kiskutyának való! Sok új szót tartalmaz és alapos magyar nyelvtani ismereteket igényel.

Ne aggódj! Kócos is sokáig rágódik a csontokon, Neked is van időd és sok helyed az írásra, rajzolásra!

Szeretném, ha egy nyelven beszélénk!

Azaz szeretném, ha sokat beszélnél és írnál magyarul! És szeretném, ha megértenénk egymást!

Ezért arra kérek, fordítsd le az anyanyelvedre a feladatok utasításait:

Húzd alá! _____

Rajzold le! _____

Kösd össze! _____

Egészítsd ki! _____

Másold le! _____

Csoportosítsd! _____

Írd le! _____

Olvasd el! _____

Melyik betű hiányzik? _____

Lapozz ide mindig, ha nem érted a feladat utasítását!

Remélem, Kócos és a sok feladat segít a magyar nyelv tanulásában!

A szerző

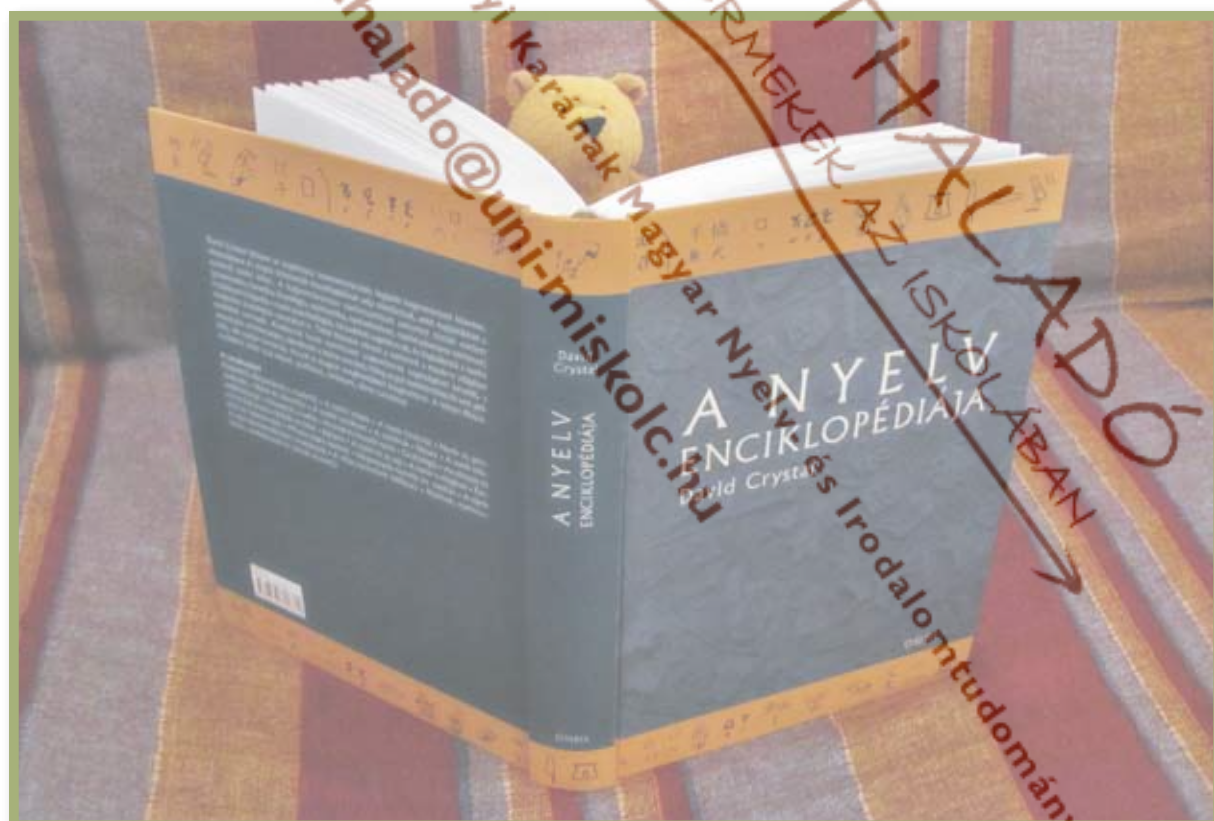

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

egyutthalado@uni-miskolc.hu

NYELV, ANYANYELV, BESZÉD, ÍRÁS

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi

egyutthalado@uni-miskolc.hu

A NYELV ENCIKLOPÉDIAJA
World Crystal

Magyar Nyelv és Irodalomtudományi Intézetében.

9. Egészítsd ki és írd le még egyszer!

Máténak m____gy____r az *anyanyelve*.

Julie-nak n____m magyar az a____nyelve. _____

Az én *anyanyelvem* _____.

A te *anyanyelved* _____.

Péter *anyanyelve* _____.

Melyik *nyelv* a _____ *anyanyelved*?

Az én *anyanyelv* _____ A mi *anyanyelv* _____

A te *anyanyelv* _____ A ti *anyanyelv* _____

Az ő *anyanyelv* _____ Az ő *anyanyelv* _____

Az *anyanyelve* mindenkinek a legsz____bb.

A k____nai *nyelvet* beszélik a legt____bben *anyanyelvként*.

10. Igaz vagy hamis? Tegyéél jelet a hamis, jelet az igaz állítások mellé!

A magyar *nyelvet* Magyarországon beszélik.

A *nyelv* a kommunikáció eszköze.

A *nyelv* segítségével fejezzük ki a gondolatainkat.

A magyar *nyelv* az indoeurópai *nyelvcsaládba* tartozik.

A *nyelv* segítségével képezzük a hangokat.

Európában az orosz a legelterjedtebb *nyelv*.

A világon *anyanyelvként* a legtöbben az angolt beszélik.

11. Melyik betű hiányzik? Írd le a szót még egyszer!

___ELV___ALÁD

KOM___UNIK___CI___

KIFE___EZ

ELTE___JE___T

K___PEZ

HA___G

EUR___PA

INDOE___R___PA

E___K___Z

12. Kösd össze a szavakat! Írd le újra a szó szerkezetet!

nyelvet

képez

gondolatot

tartozik

családba

kifejez

hangot

beszél

13. Keresd meg a szóikgyóban a szavak határát!

beszélelterjedtségindoeurópaianyanyelvörös világeszköz
legtöbbmagyarhanggondolatképezkommunikációkifejezangol

Írd le a szavakat ábécé sorrendben!

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

14. Melyik kérdésre válaszolnak a fenti szavak?

Mit csinál?

Mi?

Milyen?

Mennyi?

15. Melyik betű hiányzik?

ANY__ , VI__ÁG , CS__L__D , ROK__N__S__G

16. Kösd össze a szótagokat! Írd le a szavakat!

A ZÉK

TÍ LAP

ÉR PUS

EM LASZ

AT ÁK

JÁ MEK

DI LÉK

GYER RÁS

17. Alkoss összetett szavakat a nyelv szóval!Pl.: **anya** + **nyelv** = **anyanyelv**

anya, világ, család, rokonság

1.

2.

3.

4.

alap, típus, érzék, tan

1.

2.

3.

4.

emlék, tipológia, atlasz, járás, diák, gyermek

1.

2.

3.

4.

5.

6.

ESZÜTT HALADÓ

Készülte Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

egyutthalado@uni-miskolc.hu

Mi az?

Az a nyelv, amit az édesanyádtól tanulsz: anyanyelv

A világon sok millió ember beszéli ezt a nyelvet: _____

Az egymáshoz közel álló nyelvek: _____

A nyelv szabályai: _____

18. Melyik betű hiányzik?

__ny__ny__lv v__l__gny__lv ny__lvcs__l__d

Melyik szó hiányzik?

A kínai, az angol és a spanyol is _____.

Az _____ az a nyelv, amit először megtanulunk.

Az angol, a német és az olasz is az indoeurópai _____ban van.

19. Mi az?

Régi írások: _____

Egy térkép, ami megmutatja, hol milyen nyelvet beszélnek: _____

Az iskolások által használt nyelv: _____

A kisgyerekek beszélik ezt a nyelvet: _____

20. Mit jelentenek az alábbi szólások¹?

Jól forog a nyelve. _____

Megbotlik a nyelve. _____

A nyelve hegyén van. _____

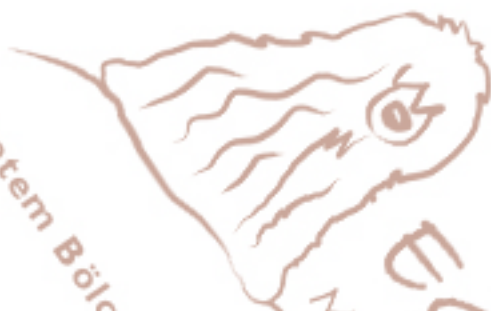
A szíve a nyelvén van. _____

Jól felvágták a nyelvét. _____

1 pl. O. Nagy Gábor 2007: Magyar szólások és közmondások. Akkord.

21. Rajzold le a családot!

EGYÜTTTALADÓ
MIGRÁNS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN

22. Jelöld a térképen **x** jellel, hol élnek rokonaid!

egyutthalado@uni-miskolc.hu

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

23. A nyelveknek is van családja. A magyar nyelv melyik nyelvcsaládba tartozik?

24. Húzd alá a magyar nyelv *nyelvrokonait*!

spanyol, finn, észt, orosz, mari, cseremis, afgán, hindi, manysi, német, angol, holland, nyenyec, román, cseh

25. Hol vannak a nyelvek határai a szókígyóban?

kínaispanyolvietnámifinnésztukránorosznyenyectörökarabjapán
marirománccseremiszmagyarafgánmanysinémet

Írd le, milyen nyelveket találtál!

1.	2.
3.	4.
5.	6.
7.	8.
9.	10.
11.	12.
13.	14.
15.	16.
17.	18.
19.	20.
21.	

Melyik nyelv tartozik a *finnugor nyelvcsaládba*?

1.	2.
3.	4.
5.	6.
7.	8.
9.	10.

26. Kérdezd meg szüleidtől/keresd ki lexikonból, hogy a Te anyanyelved, melyik nyelvcsaládba tartozik!

Az én anyanyelvem a _____.

Ez a _____ nyelvcsaládba tartozik.

27. Kérdezd meg szüleidtől / keresd ki lexikonból, melyek a Te anyanyelved rokon nyelvei!

Az én anyanyelvem rokon nyelvei: _____

28. Színezd ki a térképen, hogy hol beszélik ezeket a nyelveket!

29. Tudod-e, Európában milyen nyelveket beszélnek?

30. Tudod-e, Európában milyen nyelvcsaládok élnek?

31. Milyen nyelven beszélsz?

Melyik nyelv az anyanyelved? _____

Milyen más nyelveket ismersz? _____

Az anyanyelved és a magyar nyelv rokon nyelvek? _____

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Intézetében.

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Intézetében.

32. Milyen *nyelvtípusba* tartozik?

ragozó nyelv > *ragozó nyelvtípus*, hajlító nyelv > *hajlító nyelvtípus*,
elszigetelő nyelv > *elszigetelő nyelvtípus*

A magyar ragozó nyelv. > A magyar nyelv a ragozó nyelvtípusba tartozik.

Milyen nyelvtípusba tartozik az angol? _____

Milyen nyelvtípusba tartozik a német? _____

Milyen nyelvtípusba tartozik az orosz? _____

Milyen nyelvtípusba tartozik a Te anyanyelved? _____

33. Alkoss mondatokat a megadott szavakból!

A, VILÁG, 3000, NYELV, SZÁMON TART _____

A, KÍNAI, A, LEGTÖBB, EMBER, ANYANYELV _____

A, MAGYAR, NYELV, AZ, INDOEURÓPA, NYELVCSALÁD, TARTOZIK _____

EURÓPA, OROSZ, LEGELTERJEDTEBB, NYELV _____

A, NYELV, A KOMMUNIKÁCIÓ, ESZKÖZ _____

34. Egészítsd ki!

1) Az én *anyanyelv* _____ a legszebb nyelv a világ _____

2) A magyar nyelv a *finnugor nyelv* _____ ba tartozik.

3) A magyar nyelv a *ragozó nyelv* _____ ba tartozik.

37. Rakd sorrendbe az 1. képhez tartozó kommunikációs folyamatot!

köszönés, csörög a telefon, bemutatkozás, információ, köszönés, válasz

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

38. Húzd alá, mi jellemzi az 1. kép kommunikációs folyamatát!

üzenet (szóbeli, írásbeli); kód (nyelv, kézjelek) feladó (lány, fiú), címzett (lány, fiú), csatorna (papír, telefon)

39. Jellemezd a 2. képhez tartozó kommunikációs folyamatot!

üzenet: _____
 címzett: _____
 kód: _____
 csatorna: _____
 feladó: _____
 kapcsolat: _____
 körülmények: _____

40. Melyik betű hiányzik? ÍRD LE NAGYBETŰKKEL! Írd le kisbekkűvel!

k__mm__ni__á__ió	KOMMUNIKÁCIÓ	kommunikáció
in__orm__ci__	_____	_____
tá__éko__tatás	_____	_____
__ze__et	_____	_____
f__la__ó	_____	_____
c__m__e__t	_____	_____
kap__ol__t	_____	_____
__ato__na	_____	_____
k__d	_____	_____

41. Keresd meg a szavak határát a szókégyóban!

kódfeladócsatornakörülményüzenetcímzettkapcsolat

Írd le a szavakat!

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

42. A boltban vásárolsz egy liter tejet!**Írd le a kommunikációs folyamatot!**

üzenet: _____
címzett: _____
kód: _____
csatorna: _____
feladó: _____
kapcsolat: _____
körülmények: _____

43. Mi a közös nyelv, mi a közös kód?

A kód a feladó/beszélő és címzett/hallgató, azaz beszédpartnerek közös nyelve.

Az iskolában milyen nyelven beszélsz? _____

Otthon milyen nyelven beszélsz? _____

44. Írd le különböző kódokkal hány éves vagy!

arab számok: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15: _____

római számok: I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV: _____

magyar rovásszámsor: VX, IIIIX, IIIX, IIX, IX, X, IIIIV, IIIV, IIV, IV, V, IIII, III, II, I: _____

latin betűkkel magyarul: _____

saját anyanyelveden: _____

45. Csoportosítsd a köszönéseket!

Jó reggelt kívánok!, Jó napot kívánok!, Jó estét kívánok!, Szia! Szervusz!
Viszontlátásra! Viszlát!, Csókolom! Csók!, Cső!, Csá! Helló! Puszi! Pá!

felnőtteknek köszönök így: _____

barátoknak, fiataloknak köszönök így: _____

otthon köszönök így: _____

46. A Te nyelveden hogyan köszönsz?

a felnőtteknek: _____

a barátoknak: _____

a családtagoknak: _____

47. Mikor használod az alábbi köszönéseket?

Jó reggelt kívánok!, Jó napot kívánok!, Jó estét kívánok!, Szia! Szervusz!
Viszont látásra! Viszlát!, Csókolom! Csók!, Cső!, Csá! Helló! Puszi! Pá!

napszaknak megfelelően: _____

találkozáskor: _____

elköszönéskor/búcsúzáskor: _____

bármikor: _____

48. Ki használja az alábbi köszönéseket? Kérj segítséget az osztálytársadtól!

Jó reggelt kívánok!, Jó napot kívánok!, Jó estét kívánok!, Szia! Szervusz!
Viszontlátásra! Viszlát!, Csókolom! Csók!, Cső!, Csá! Helló! Puszi! Pá!

bárki használhatja (fiatal és öreg is): _____

fiatalok használják: _____

49. Másold át a megszólításokat az alábbi táblázatba!

Tomi! (Bsz); Tanár úr! (Fsz), Kati néni! (Fsz); Tisztelt tanárnő! (Fí),
Kedves Timi! (Bí)

Ancsi!; Kedves Anikó néni!; Péter bácsi! Tisztelt tanár úr! Kedves Misi!

Kedves barátom!, Pisti! Éva néni! Tisztelt igazgatónő! Drága Dani
barátom! Tisztelt ügyintéző asszony/úr!

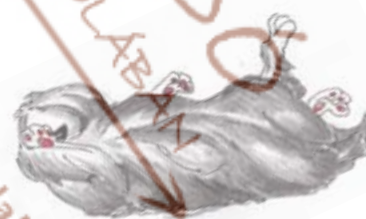
	barát megszólítása (B)	felnőtt megszólítása (F)
szóban (sz)		
írásban (í)		

50. Írj bemutatkozást!

Jó napot kívánok! _____ vagyok.
 _____ (országból) jöttem. _____ éves vagyok.
 _____ testvérem van/ nincs testvérem. _____ beszélek.
 Ebben az _____ tanulok.
 Szeretek _____. Nagyon örülök, hogy _____

51. Kócos összekeverte a bemutatkozás mondatait. Rakd helyes sorrendbe őket! Írd le újra!

Szia! Magyar vagyok, és itt tanulok. Kovács Anna
vagyok. Két testvérem van, Tamás és Ádám.
Szeretek zenét hallgatni, táncolni. Nagyon örülök,
hogy megismerhetlek Téged! Angolul is jól beszélek.

52. Kócos összekeverte a bemutatkozás mondatait. Rakd helyes sorrendbe őket! Írd le újra!

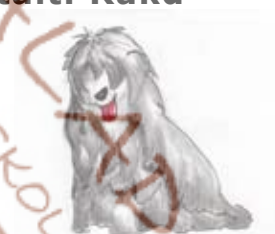
Nagyon szeretek biciklizni és futballozni. Sziasztok!
Szeretem a matematikát és az angolt. Nagyon örülök,
hogy megismertelek Titeket! Kovács Tamásnak hívnak.
Magyarországról jöttem, és ebben az osztályban fogok
tanulni.

53. Mutatkozz be ismeretlen fiataloknak!

54. Kócos összekeverte a bemutatkozás mondatait. Rakd helyes sorrendbe őket! Írd le újra!

Nagyon szeretek sportolni, szeretek úszni és jól tudok
snowboardozni. Engedjétek meg, hogy bemutatkozzam!
Ebbe az osztályba fogok járni. Kovács Ádámnak hívnak
és Magyarországról érkeztem.

55. Mutasd be az édesapád/édesanyád!

56. Folytasd! Engedje meg, hogy bemutassam a kedvenc...

57. Mit jelölnek az alábbi jelek?

Ez a pénz jele.

H

58. Keresd meg a képekhez tartozó mondatot! Figyeld meg a mondatban a *jel* szó jelentését!

A mosoly az öröm *jele*.

A betű a hang *jele*.

A + az összeadás *jele*.

A ? a kérdés *jele*.

a b c d e f g h i

?

+

59. Húzd alá a *nyelvi* jeleket!

STOP-tábla, hangerő, tekintet, szó, hangszín, !

60. Húzd alá a *nyelvi jeleket*!

hangsúly, beszéddallam, ., gesztus, testtartás, arcjáték

61. Csoportosítsd a *nyelvi és nem nyelv* jeleket!

tekintet, betűk, írásjelek, szünet, számok

hangsúly, hanglejtés, beszéddallam, hangerő, arcjáték, testtartás, hangszín, beszédtempó

térköz

nyelvi jelek:

nem nyelv jelek:

A BESZÉLT NYELV

62. Jelöld a testrészeket!

fej,
szem,
száj,
kéz,
láb,
orr,
fül,
haj,
kar

nyak,
comb,
derék

boka,
csukló,
könyök

63. Karikázd be a testrészek nevét!

fej, szem, orr, száj, fül, tüdő, asztal, száj=ajkak, ablak, fa, fog, nyelv, arc

orrüreg, szájüreg, ház, lépcső, légcső, szájpadlás

szalag, hangszalag, karszalag

64. Írd le a testrészek nevét NAGYBETŰVEL és kisbetűvel!

FEJ	–	fej	–
_____	–	_____	–
_____	–	_____	–
_____	–	_____	–
_____	–	_____	–
_____	–	_____	–
_____	–	_____	–
_____	–	_____	–
_____	–	_____	–

65. Jelöld a testrészeket!

66. Hol van?

A sapka	a háton van.
A cipő	a nyakon van
A sál	a lábon van.
Az iskolatáska	a fejen van.

67. Rajzold le a mondatok *jelentését*!

A szem az arcon van.

A haj a fejen van.

A fog a szájban van.

A nyelv a szájban van.

EGYÜTTTALADÓ
MIGRÁNS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN

68. Rajzold le a mondatok *jelentését*!

Az száj az arcon van.

Az ajkak az arcon vannak.

A fog a szájüregben van.

A nyelv a szájüregben van.

egyuttalado@uni-miskolc.hu

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

69. Kócos összekeverte a számokat és a betűket. Válogasd szét!

7
A

CS
4

Á

11

40

D

38

L

Számok: _____

Betűk: _____

Alkoss szót a betűkből!

70. Kösd össze a rövid-hosszú párokat!

rövid

hosszú

O

ZZ

Z

SSZ

SZ

Ó

Ö

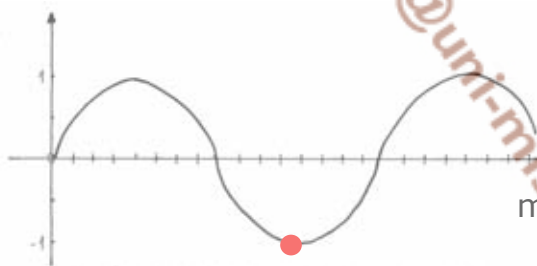
A

Á

Ő

71. Húzd a szót a megfelelő képhez!

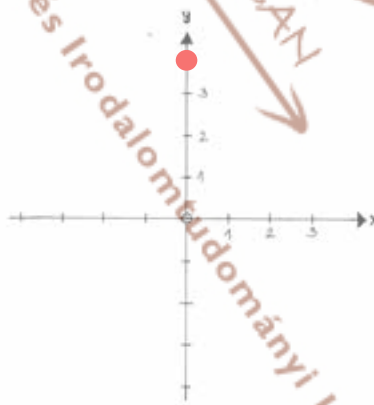
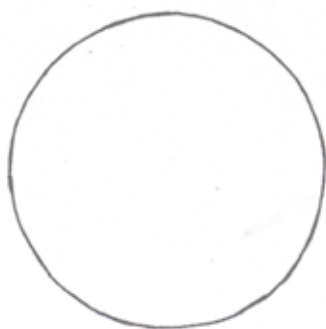

magas

mély

kerek

rés

72. Magas, mély vagy alacsony? Kösd össze!

Magas
Alacsony

hegy, fa, hang, fiú

Magas
Mély

magas hang

a, e, i, o, é, ü, á

mély hang

73. Válogasd szét!

a, u, ó, é, i, ú, o, é, ü, á, o, í, ö, ú

Magas hangok: _____

Mély hangok: _____

74. Kösd össze!

magánhangzó

z, a, d, e, k, t, i

mássalhangzó

75. Kösd össze!

ajakkerekítéses hang

a, e, i, o, é, ü, á

ajakréses hang

76. Csoportosítsd a szavakat *magánhangzójuk* szerint!

száj, szem, szív, láb, kéz, fül, orr, haj,

ajakréses

ajakkerekítéses

77. Kösd össze!

foghang

t, m, b, p, c,

ajakhang

78. Írj hat szót, amelyben *foghangok* is vannak! Karikázd be a szavakban a *foghangokat*!

79. Írj hat szót, amelyben *ajakhangok* is vannak! Karikázd be a szavakban az *ajakhangokat*!

80. Kösd össze!

zöngés hang

t, d, g, k, zs, f

zöngétlen hang

81. Írj hat szót, amelyben zöngés hangok is vannak! Karikázd be a szavakban a zöngés hangokat!

82. Írj hat szót, amiben zöngétlen hangok is vannak! Karikázd be a szavakban a zöngétlen hangokat!

83. Karikázd be a mondatban a magánhangzókat!

A magyar nyelvben hét rövid és hét hosszú magánhangzó van.

84. Válaszolj!

Hány magánhangzó van a magyar nyelvben? _____

Hány rövid magánhangzó van? _____

Hány hosszú magánhangzó van? _____

85. Karikázd be az ajakkerekítő hangokat!Kócos egy kutya. Hosszú, fekete szőre van, csontot és a húst eszik.
Nagyon szeret játszani és ugatni.**Válaszolj!**

Mi Kócos? _____

Milyen színű a szőre? _____

Mit eszik? _____

Mit szeret csinálni? _____

86. Válogasd ki a magánhangzókat és a mássalhangzókat!

A, C, Ő, M, ZS, K, T, I, P, É, Ü, O

magánhangzó: _____

mássalhangzó: _____

87. Ismételd át a magyar nyelv *hangjairól* tanultakat!

Írd le az ajakkerekítő hangokat (írott és nyomtatott betűvel is)!

Írd le az ajakréses hangokat (írott és nyomtatott betűvel is)!

Írd le a foghangokat (írott és nyomtatott betűvel is)!

Írd le az ajakhangokat (írott és nyomtatott betűvel is)!

Írd le az zöngés hangokat (írott és nyomtatott betűvel is)!

Írd le az zöngétlen hangokat (írott és nyomtatott betűvel is)!

88. Hány *magánhangzó* van a szóban? Számold meg!

ABLAK _____ SZÓTAG _____ BOLT _____

SZÁMEGYENES _____ ESŐ _____ TENGERT _____

VITÉZ _____ ILUSKA _____ FRANCIA _____

89. Írj három szót, amelyben csak *mély magánhangzók* vannak!

90. Karikázd be az *ajakréses hangokat*!

A szilva, sötétkék színű, édes gyümölcs.
Nyár végén, ősz elején érik.

91. Karikázd be a *mássalhangzókat*!

A szilva, sötétkék színű, édes gyümölcs.
Nyár végén, ősz elején érik.

92. Válaszolj!

Milyen színű a szilva? _____

Írj három gyümölcsöt! _____

Mikor érik a szilva? _____

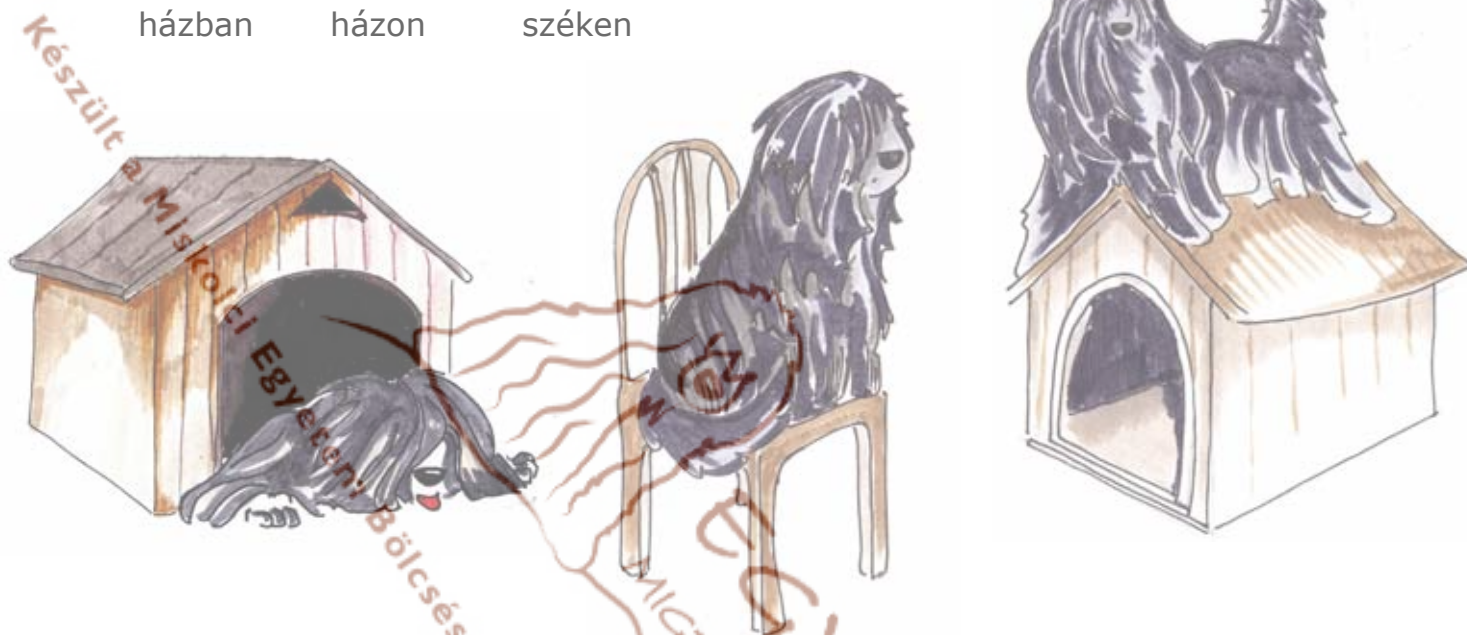
Írd le az évszakokat! _____

93. Hol van Kócos?

házban házon széken

94. Hol vagy? Igaz vagy hamis?

Én Magyarországon vagyok.	igen/nem
Én Angliában vagyok.	igen/nem
Én Ausztriában vagyok.	igen/nem
Én Olaszországban vagyok.	igen/nem
Én Franciaországban vagyok.	igen/nem
Én Európában vagyok.	igen/nem
Én a boltban vagyok.	igen/nem
Én az iskolában vagyok.	igen/nem

95. Hol van? Igaz vagy hamis?

Magyarország Európában van.	igen/nem
Anglia Európában van.	igen/nem
Ausztria Afrikában van.	igen/nem
Olaszország Ázsiában van.	igen/nem
Franciaország Európában van.	igen/nem

96. Karikázd be a **toldalékot!**

házban, kézre, asztalon, könyvön, Katinak, széket, virágot, halak

Készült a Miskolci Egyetemen! Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

97. Kócos összekeverte a *toldalékokat*. Húzd össze az összetartozókat!

-ba -ból
-ra -ben
-tól -től
-ból -be
-ban -re

-on -en -ön
-hoz -hez -t
-at -et -höz -ok
-ak -ek -k -ot

Csoportosítsd!

kétalakú toldalék: _____

háromalakú toldalék: _____

négyalakú toldalék: _____

98. Karikázd be a *toldalékot*!

háztól, villamoson, buszra, könyvem, könyved, keze,
lábuk, hívnak, mondom

99. Karikázd be a *toldalékot*!

kérni, húzd, villamossal, levelek, Péteré

100. Melyik toldalék *illik* a szóhoz? Írd le a szavakat!

osztály

tenger

patak

~~erdő~~

-ban

-en

nap

víz

jég

fej

könyv

láb

-*ön*

-on

alma

kõ (köv-)

éjszaka

tó (tav-)

$$-ra$$

-re

-en

© 2017 Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet

Ön

Karának Magyar Nyelv- és Irodalom

uni-miskolc.hu

Ö

101. Másold át a táblázatba!

meleg, bolygó, homok, szám, egyenlő, búza, monda, ritmus

kulcsszó, stílus, kiesés, állatnév, útvonal, fenyő, barlang, lábujj, giliszta

magas hangrendű szó	mély hangrendű szó	vegyes hangrendű szó

AZ ÍROTT NYELV

102. Kösd össze a **kisbetűket** a **nagybetűkkel**!

a, c, d, e, dzs, j, ly, k, á, i, l, x, zs, sz, h

A, H, ZS, J, E, D, LY, X, SZ, Á, K, C, DZS, I

103. Másold a táblázatba a **kisbetűket**!

egyjegyű betű	kétjegyű betű	háromjegyű betű

104. Karikázd be a szóban a **kétjegyű betűket**!

mese, novella, regény, megye, észak, pára, szám, nagyobb, szorzó

105. Számold meg a szótagot! Írd a szó fölé, hány szótagból áll!

al-ma, fa-lu, hó-nap, éj-sza-ka, i-dő, sár-ga-ré-pa, vi-rág, csa-lád-név

mese, népdal, szótag, téma, ország, térkép, erdő, szilva, madár,

eredmény,

alföld, főváros, autópálya, hőmérő, torkolat, almafa, főgyökér,

háziállat, számhalmaz, mértékegység, átmérő, népmese, bevezetés,

tárgyalás, befejezés, műmese

106. Másold át a táblázatba a 105. feladat szavait!

mássalhangzóra végződő szó	magánhangzóra végződő szó

107. Másold le a betűket és a szavakat!

a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z

betű, szó, hang, madár, virág, ének, hagyomány, betűíró

108. Alkoss szavakat a betűkből!

a, m, l, a

t, e, b, ú

m a d r á

e, é, n, k

h a g y o m á y n

b e t ó í r ú

113. Írd le tíz osztálytársad családnevét! Karikázd be azokat a neveket, amelyeket a *hagyomány* elve szerint kell írni!

114. Keresd a párját!

betűírás

kéírás

szótagírás

ékírás

rovásírás

和順

Λ4H†Λ4M2H

MIKÉNTS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN

MIKÉNTS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN

Betűírás

SZÖVEGFAJTÁK, SZÖVEGSZERKEZTÉS, FOGALMAZÁS

115. Melyik betű hiányzik?

L ___ V ___ L

N ___ PL ___

P ___ RB ___ SZ ___ D

___ JS ___ G

Írd le a szavakat abcésorrendben!

116. Írd a kép alá!

- a) levél
- b) párbeszéd
- c) napló
- d) újság

117. Töltsd ki a képeslapot!

Kedves Peti! Sok boldog születésnapot kívánok! Üdvözlettel: (neved)

címzett: Kormos Péter

cím: Budapest, Török utca 2/a.

irányítószám: 1052

118. Másold le a levelet!

Drága Anyu!

Nagyon jó itt Balatonfüreden! Jól vagyok. Sok barátom van már: Elle Franciaországból, Mehmet Törökországból, Mahua Indiából és Lin Kínából. Mehmettel és Mahuával tegnap kirándultunk. Voltunk Siófokon és Keszthelyen a Festetics-kastélyban.

Puszi: (neved)

ic.hu v- és Irodalomtudományi

119. Rakd össze a mondatokból a levelet!

Tegnap érkeztem Párizsba. Kedves Anna! Jól vagyok. Nagyon szép ez a város. Már sétáltam a városban és láttam az Eiffel-tornyot. Üdvözlettel: (neved)

120. Olvasd el a következő levelet!

Tisztelt Fogyasztó!

Értesítjük, hogy a víz-szolgáltatás 2011. 06. 09-én 8 órától 18 óráig a Miskolc Jókai-lakótelepen javítási munkálatok miatt szünetel. Zacsós ivóvizet a Jókai Általános Iskolában osztunk.

Kérjük szíves megértését!

Miskolc, 2011. június 7.

MIVÍZ Zrt.

Válaszolj a kérdésekre!

Mi a szöveg témája, miről szól a szöveg? Húzd alá!

Van víz 2011. 06.09-én.

Nincs víz 2011. 06.09-én.

Miért nincs víz? _____

Hol osztanak vizet? _____

Milyen vizet osztanak? _____

Milyen típusú levél ez? _____

A családnak, a barátodnak, az ismerősnek magánügyben (születésnapról, kirándulásról, találkozásról, moziról) írt levél: *magánlevél*.

Valamelyik intézménynek, szolgáltatónak, hivatalnak (pl. iskolának, gázszolgáltatónak, Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalnak) írt, vagy intézménytől, hivataltól kapott levél: *hivatalos levél*.

121. Melyik betű hiányzik?

LE__RÁS

FELEL__T

LEV__L

H__R

ÍRD LE NAGYBETŰVEL!

Írd le kisbetűvel!

_____	_____
_____	_____
_____	_____

122. Kösd össze!

leírás: távoli személynek (pl. barátodnak) írt szöveg
 felelet: friss eseményről beszélnek/számolnak be a Tv-ben
 levél: a tananyagot elmondod és jegyet kapsz rá
 hír: tájat, tárgyat bemutatasz

123. Melyik betű hiányzik?

BE____ÁMOLO VÁZ____AT ELB____SZÉL____S JEL____EM____ÉS

Írd le a szavakat ábécésorrendben NAGYBETŰVEL!**Írd le a szavakat ábécésorrendben kisbetűvel!**

_____	_____
_____	_____
_____	_____

124. Kösd össze!

beszámoló : személy tulajdonságát mondod el/ írod le
 vázlat: egymás után történt dolgot, eseményt mondasz el
 elbeszélés: elmondod, mi történt veled (pl. kiránduláson)
 jellemzés: a tananyag legfontosabb részei (mondatok, szavak)

125. Melyik betű hiányzik?

KUL____SZÓ TÉT____LMON____AT TUD____SÍT____S

Írd le a szavakat ábécésorrendben NAGYBETŰVEL!**Írd le a szavakat ábécésorrendben kisbetűvel!**

_____	_____
_____	_____
_____	_____

126. Kösd össze!

kulcsszó :

egy riporter hosszabb beszámolója

tételmondat:

egy szöveg legfontosabb szava(i)

tudósítás:

egy szöveg legfontosabb állítása, mondata

127. Milyen kulcsszavakat használtok?

Matematikaórán: _____

Nyelvtanórán: _____

Természetismeret-órán: _____

Focizás közben: _____

128. Miről hallottál/láttál/olvastál mostanában tudósítást?

Mi volt a tudósítás tételmodata?

129. Írj meghívót!

Kedves _____!

Sok szeretettel _____ a születésnapomra, amelyet
2011. november 7-én, 15 órakor tartok a Trilla fagyizóban.

Várlak:

(neved)

Kedves _____!

Sok szeretettel _____ a _____ ra,
amelyet _____ én tartok a _____

Nagyon várlak:

(neved)

Hívd meg a barátodat az egyik iskolai ünnepségre!

130. Mi a *téma*?

téma: amiről beszélgetsz a barátoddal

téma: amiről a mese szól

téma: amiről a szöveg szól

téma: a zenemű fő része, dallama

Az osztálytársaimmal az iskolában találkoztam. Onnan indult a busz Miskolcra. Két és fél óra utazás után érkeztünk meg. Először megnéztük a várost, azután a Barlang-fürdőben fürödtünk. Igazán csodálatos volt! A barlangokban meleg a víz és vannak vízesések. Este indultunk haza.

Mi a szöveg témája? _____

131. Keressd meg a képre jellemző szavakat!

lány, fiú, magas, alacsony, vékony, kövér, szőke, barna, fekete, kék szemű, barna szemű, zöld szemű, hosszú hajú, rövid hajú, kedves, bátor, félénk, csendes, hangos, jó szívű, irigy, jó tanuló, közepes tanuló, rossz tanuló

Jellemezd az egyik osztálytársad a fenti szavakkal!

Jellemezd az egyik rokonodat a fenti szavakkal!

132. Csoportosítsd a tulajdonságokat!

külső tulajdonság

belső tulajdonság

Csoportosítsd a fenti tulajdonságokat!

A jó tulajdonságot *erénynek* nevezzük, a rossz tulajdonságot *hibának*.

erény:

hiba:

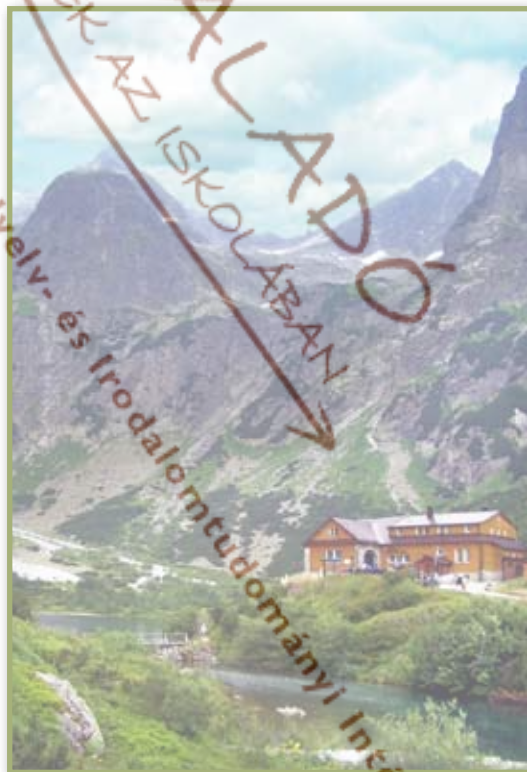
Jellemezd a barátodat! (A fenti szavakkal alkoss mondatokat!)

133. Mi van a képen?

Mi van a képen? _____

Milyen színű a ház? _____

A táj bemutatása: a *tájleírás*. Írd le, mi van a közelben, mi van a távolban!

134. Mi a cím? Karikázd be a címet!

Nagy András	János vitéz	Mindenki megvan
Békéscsaba	Tüzesen süt le a nyári nap sugára	szereplők: Robert de Niro
Ilona út 2.	Az ég tetejéről a juhászbojtárra.	Drew Barrymore
5600	Fölösleges dolog, sütnie oly nagyon	Kate Backinsale
	a juhásznak úgy is nagy melege nagyon.	Sam Rockwell
	(Petőfi Sándor)	

Keress főcímet és alcímet

a nyelvtankönyvedben: _____

a természetismeret-tankönyvedben: _____

Nézd meg jobban a szó családját!

fő-: főcím, főszereplő, főút, főgyökér

al-: alcím, del, mellékszereplő, mellékút, mellékgyökér

cím-: címzett, címszerep

témajelölő cím: a témát jelöli a cím

figyelemfelkeltő cím: a figyelem felkeltése a cím célja

135. Adj címet a verseknek!

Érik az alma,
hajlik a gallya,
fűre hajlik, mint egy sátor,
a sok édes almától.
(Csanádi Imre, versrészlet)

Fúj a szél, hull a dér
hull a fáról a levél.
Megy az ősz jön a tél.
Rövid nap. Hosszú éj.
(Tamás Mária)

136. Adj címet a mesének!

Élt Afrikában egy kiselefánt. Olyan makacs volt, hogy azóta is emlegetik. Egyszer sétálni indult az elefántcsalád.

- Gyere velünk! – hívta az elefántapa.
- Nem megyek! – mondta a kiselefánt.
- Gyere! – hívta az anyja.
- Nem megyek!
- Gyere! – hívták a testvérei.
- Nem.

Megunta a családja és otthagyták, egyedül maradt a kiselefánt. Unalmában gondolt egyet:

- Nem is leszek én elefánt többé! Hanem mi legyek?

Meglátott ekkor egy szép gazellát.

- Tudom már, gazella leszek!

Azzal elkezdett szökellni. Addig szökölt, míg vastag lábai összeakadtak.

- Nem is olyan jó gazellának lenni. Inkább majom leszek!

A majmokkal kezdett játszani, de azok húzták a fülét és kókuszdióval dobálták. Ekkor meglátott egy papagájt.

- Papagáj akarok lenni! Taníts meg repülni! – mondta a papagájnak.

- Megtanítalak szívesen, gyere a folyóhoz!

A papagáj a folyó meredek partjáról elröpült, de a kiselefánt belesett a folyóba.

- Mégiscsak elefánt maradok! – mondta mérgesen.

(Rab Zsuzsa afrikai népmese-átdolgozása nyomán)

Válaszolj a kérdésekre!

Milyen állat akart lenni a kiselefánt?

Ki hívta a kiselefántot sétálni?

Mi a mese témája?

Mik a mese kulcsszavai?

Mi lehet a mese tételmondata?

Készíts rajzot a meséhez!

137. Húzd alá pirossal a párbeszédet a mesében!

Húzd alá kékkel a belső beszédet a mesében!

A mesében a szereplők beszélgetnek egymással, ezt *párbeszédnek*, *dialogusnak* nevezzük. A kiselefánt gondolatait, magának mondottakat *belső beszédnek*, *monológnek* nevezzük.

138. Készíts leírást a kiselefántról!

139. Emlékezz vissza a legutóbbi három *párbeszédre*, amiben részt vettél! Mi lehetne a *címe*? Kivel beszélgettél, mi volt a *téma*, milyen *kulcsszavakat* használtatok? Mi lehet a *párbeszédek tételmondata*?

	1.	2.	3.
párbeszéd címe			
részvevők			
téma			
kulcsszavak			
tételmondat			

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

EGYÜTTTALADÓ

MIGRÁNS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN

egyutthalado@uni-miskolc.hu

A SZAVAK JELENTÉSE ÉS SZERKEZETE

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

Együtttaladó
Migráns Gyermek az Iskolában

egyutthalado@uni-miskolc.hu

A SZAVAK JELENTÉSE

A szó felépítése: *alak + jelentés.*

A szó *alakja*: hangzó > *hangalak* (ahogyan hangzik a szó, ahogyan kiejted)
írott > (ahogyan leírod az anyanyelveden vagy magyarul)

1. Írd le a szavakat a Te anyanyelveden!

anya:	_____	apa:	_____
fa:	_____	könyv:	_____
ház:	_____	virág:	_____
szem:	_____	száj:	_____

Rajzold le, mit jelentenek a szavak!

2. Húzd a szóhoz a *jelentését*!

héj	a gyümölcs külső része
gyökér	állat, csíkos
macska	piros, pöttyös játék
zebra	növény része a föld alatt
labda	állat, nyávog
kutya	állat, ugrat

3. Rajzold le a **gyökér**, **macska**, **labda** szavakat!

4. Keresd meg a szavak határát a szókígyóban!
ÍRD LE A SZAVAKAT NAGYBETŰVEL! Írd le kisbetűvel!

ház halszájlevél iskolai tollsétálvárásztal

HÁZ

ház

5. Írd a kép alá a megfelelő szót magyarul és az anyanyelveden!

6. Karikázd be a **többjelentésű** szavakat a szókígyóban!

várhídtelefonlevélcsekkpostatollceruzafüzethalcsirke

7. Keress olyan szót, amelyik az anyanyelveden **többjelentésű** szó!

8. Olvasd el!

Azok a szavak, amelyek a (hang)alakjához több jelentés társul és a jelentések között kapcsolat, összefüggés van **többjelentésű** szónak nevezzük.

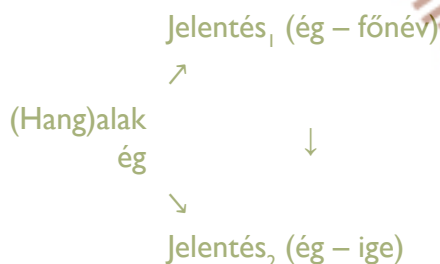

Például a **toll** két jelentése (madártoll, golyóstoll) között az a kapcsolat, hogy régen a madártollal írtak. belemártották a tollat a tintába és azzal írtak. Ma már a tinta a golyóstollban van, és azzal írunk.

Tudtad-e, hogy a golyóstollat egy magyar férfi találta fel? Bíró László József 1938-ban mutatta be a golyóstollat.

(bővebben: <http://sulinet.hu/eletestudomany/archiv/1999/9939/kror>)

Azok a szavak, amelyek a (hang)alakjához több jelentés társul és a jelentések között nincs kapcsolat, összefüggés **azonos alakú** szónak nevezzük.

Például az **ég** két jelentése között nincs kapcsolat.

Kék az ég. (főnév)

Ég a tűz. (ige)

9. Keresd ki az értelmező szótárból az alábbi azonos alakú szavakat!

vár: _____

zebra: _____

daru: _____

fej: _____

szűr: _____

dél: _____

törzs: _____

Rajzold le három szó jelentéseit!

együttthalado
MIGRÁNS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN
Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.
egyutthalado@uni-miskolc.hu

Ellentétes jelentésű szavak

Azokat a szavakat, amelyek különböző hangalakjához társuló jelentések ellentétesek, *ellentétes jelentésű szavaknak* nevezzük.

Hangalak ₁	——	Jelentés ₁
rövid		—
↕		
Hangalak ₂	——	Jelentés ₂
hosszú		——

10. Keresd meg az ellentéteket!

 jó, magas, mély, rövid, hosszú, meleg, sok, kevés, rossz, hideg

↔

↔

↔

↔

↔

 kör, pozitív, észak, reggel, este, negatív, kelet, nyugat, négyzet, dél

↔

↔

↔

↔

↔

 okos, nagybetű, egyenes, kisbetű, görbe, szép, csúnya, buta

↔

↔

↔

↔

11. Olvasd el!

Rokon értelmű szavaknak (szinonimáknak) nevezzük azokat a szavakat, amelyek hangalakjuk eltér, de jelentésük azonos vagy hasonló.

Például:

A macskát a gyerekek cicának mondják.

A macska, cica ugyanaz az állat.

12. Keress rokon értelmű szót egy szinonimaszótárból²!

néz: _____
 mond: _____
 boldog: _____
 dal: _____
 probléma: _____
 vásárol: _____
 mulatság: _____
 jó: _____
 öreg: _____

13. Tedd ki a jelentéseknek megfelelő jeleket!

Ellentét(⇔); Rokon értelmű szó () ; vagy egyik sem(×)?	
fekete – fehér	szép – gyönyörű
sétál – beszél	fiú – lány
öreg – fiatal	nyitva – zárva
nyitva – ajtó	tojás – gomba
ház – vár	vár – elindul
kutya – macska	csirke – csibe
krumpli – burgonya	boldog – gomba
újság – magazin	kicsi – nagy
óceán – kontinens	tűz – víz

14. Keresd ki a szó ellentétét a Magyar szókincstárból!

bal ⇔ _____
 ellenség ⇔ _____
 becsuk ⇔ _____
 vidám ⇔ _____
 öreg ⇔ _____
 piszkos ⇔ _____
 üres ⇔ _____
 gondos ⇔ _____

2 Pl. Kiss Gábor (főszerk.) 1998: Magyar szókincstár. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

győz	⇔	_____
felvesz	⇔	_____
ad	⇔	_____
édes	⇔	_____
merész	⇔	_____
gyors	⇔	_____
ingyenes	⇔	_____
széles	⇔	_____

ÁLLANDÓSULT SZÓKAPCSOLATOK

A szólás: szókapcsolat vagy mondat, amit nem eredeti/szó szerinti jelentésében használunk.

A közmondás: Az élet bölcsességeit, tapasztalatait összegző mondat.

A szólás, közmondás-állandósult szókapcsolat (azaz nem lehet megváltoztatni, kicserélni a szavait).

15. Válaszolj a kérdésre!

Magyar ember hallgat, mikor eszik.

Igaz ez a szólás? Miért? _____

Te beszélgetsz, amikor eszel?

Mit eszel?	Kivel beszélsz?	Mi a téma?	Mik a kulcsszavak?	Hol történt?
vacsorát	nővérem	iskola, fiúk	magas, sportos, kedves, cuki	otthon

16. Húzd össze a szólást és jelentését³!

A magyar a nyelve hegyén hordja a szívét.	a magyarok szókimondóak, őszinték
Magyar ember hallgat, mikor eszik.	könnyen megsértődik, indulatos a magyar
A magyarnak elég egy horkantás.	evés közben nem szokás sokat beszélni

3 pl. O. Nagy Gábor 2007: Magyar szólások és közmondások. Akkord.

17. Te milyennek látod a magyar embereket?

18. Húzd össze a szólást és jelentését⁴!

Annyit eszik, mint a ló.	rossz a kedve
Négy lába van a lónak, mégis megbotlik.	ügyetlenül, rosszul táncol
Egyik kutya másik eb.	egyformán rossz mindkettő
Két bal lába van.	mindenki hibázhat
Lakat van a száján.	hallgat, nem mond semmit
Bal lábbal kelt fel.	sokat eszik

19. Írj öt szólást vagy közmondást!

20. Magyarázz el a Te nyelvedből két szólást, közmondást!

szólásmondás: _____

mikor, milyen szituációban/helyzetben mondják: _____

kire, mire mondják: _____

szólásmondás: _____

mikor, milyen szituációban/helyzetben mondják: _____

kire, mire mondják: _____

4 pl. O. Nagy Gábor 2007: Magyar szólások és közmondások. Akkord.

21. Keresd meg a szólások hiányzó szavait!

Írd le a szólás jelentését!

Köti az ebet a _____. = _____

Messze van tőle, mint Makó _____ től. = _____

Ártatlan, mint a _____ született bárány. = _____

A jég _____ is megél. = _____

Segít a szótár eb, Makó, bárány és jég szócikke!

A SZAVAK SZERKEZETE

22. Alkoss szóláncot az alábbi szavakból!

bal, Anna, lát, arc, tábla, anya, gomb, alma, cica, asztal

nyelv → virág → _____

23. Melyik betű hiányzik?

ÍRD LE A SZAVAKAT NAGYBETŰVEL! Írd le kisbetűvel!

V_RÁG AL_A _OMB TÁBL_

_____ - _____

_____ - _____

24. Melyik betű hiányzik?

TÉ__KÉP B__GÁR

VÁR__S VI__ÁG

MEGY__ R__GGEL

__ALU __OLYÓ

Alkoss szó párokat a szavakból, amelyekbe azonos betű került!

_____ - _____

_____ - _____

_____ - _____

_____ - _____

25. Jelöld a szavak határát a szókégyóban!

AHÁZBANNÉGYSZOBÁVAN.

SZERELEMTÜZEÉGFIALTSZÍVÉBEN.

JANCSIMEGMENTIAFRANCIÁKIRÁLYLÁNYT.

Írd le újra a mondatokat!

26. Hová tartoznak a szavak?

szék, ceruza, ágy, kifli, alma, szilva, szekrény, televízió, tábla, füzet, tej, vaj

iskola: _____

étel: _____

bútor: _____

27. Alkoss mondatot a szavakból!

JÁNOS, SZERELME, VITÉZ, ILUSKA

VAN, ILUSKÁNAK, MOSTOHÁJA

A, MOS, ILUSKA, PATAKBAN

Írd le a mondatokat!

28. Hány elemből áll?

Hány elemből áll a betű?

a: _____

dz: _____

cs: _____

dzs: _____

zs: _____

é: _____

Hány elemből áll a szám?

12: _____

6: _____

20: _____

35: _____

501: _____

2128: _____

A szó is elemekből áll. Ezt szóelemnek hívjuk.

A szóelemek típusa: szótő és toldalék.

szótő: a szó töve; az a része, ahová a toldalék kapcsolódik.

toldalék: önálló szónál kisebb hang/betűcsoport, a szótóhoz kapcsolódik, a szó mondatba illesztését segíti.

pl. szótő:	ír-;	toldalék:	főnévi igenév: -ni E/1. -ok E/2. -sz -sz E/3.-Ø T/1 - unk T/2 -tok T/3 -nak	szó:	ír-ni ír-ok ír-sz ír ír-unk ír-tok ír-nak
pl. szótő:	ház-;	toldalék:	alanyeset: Ø többes szám: -k, -ak, -ek tárgyeset: -t, -at, -ot, -et, öt	szó:	ház ház-ak ház-at
pl. szótő:	almá-;	toldalék:	alanyeset: Ø többes szám: -k, -ak, -ek tárgyeset: -t, -at, -ot, -et, öt	szó:	alma almá-k almá-t

29. Jelöld a szavakat a szókégyóban!

ASZÓAMONDATELEME.

ASZAVAKELEMEASZÓELEM.

ATOLDALÉKGSEGÍTMONDATBATENNIASZÓT.

Írd le újra a mondatokat!

30. Számold meg a szóelemeket!

hajó-ban, asztal-on, elem-ek, szó-elem-ek, iskola, barát-ság, iskola-táska

31. Karikázd be a szóelemeket!

házban, széken, asztalon, fiút, könyvet,
nyelvrokon, arcom, kezed, lába, anyanyelv,

32. Kösd össze a megfelelő szóelemeket!

33. Válaszolj!

Hull a szilva a *fáról*,
Most jövök a *tanyáról*. (népdal)

Honnan hullik a szilva?

Honnan jövök?

Bontsd szóelemekre a szavakat!

FÁRÓL: _____

TANYÁRÓL: _____

34. Kösd össze a szóelemeket! Másold le a szavakat!

NÉP	DAL	_____
FOG	HANG	_____
KIS	BETŰ	_____
SZÓ	TAG	_____
TÉR	KÉP	_____

35. Bontsd szóelemekre a szavakat!

MAGYARORSZÁG, AUTÓBUSZ, SZÁMOK,
TOLLAT, SZÉPSÉG, KIRÁLYLÁNY

36. Bontsd szavakra a mondatot!

ANGLIÁBANPIROSEMELETESBUSZOKJÁRNAK.

A szavakat bontsd szóelemekre!

_____ : _____

_____ : _____

_____ : _____

_____ : _____

_____ : _____

Melyik szó válaszol a kérdésre?

Hol? _____

Milyen színű? _____

37. Írd be a hiányzó szóelemet!

a) A _____ közlés, tömegtájékoztatás eszközei. (-ás, hír)

b) A kutyával rokon, vörös bunda _____ állat. (-val, -ás)

c) Családi kapcsolat _____ lévő személy. (-ek, -ban)

d) Az a személy aki _____ a levél, képes _____, sms, e-mail szól. (-nek, -lap)

Melyik mondat jelentése: média, rokonok, róka, címzett?

a) _____

b) _____

c) _____

d) _____

38. Kiszámoló!

AUTÓVALJÁROKAZISKOLÁBA.

Számold meg, hány szóból áll a mondat!

Számold meg a szavakban a szóelemeket!

Összetett szó

$1 + 1 = 2$.

A számokat összeadom = új számot kapok.

A szavakat összeadom = új szót kapok. Az új szót: összetett (össze + tesz) szónak hívjuk.

39. Kösd össze a szót a megfelelő képpel!

HÁTI+ZSÁK

ÚSZÓ+SAPKA

MESE+KÖNYV

TORNA+CIPŐ

TOLL+TARTÓ

ÉNEK+FÜZET

Keresd meg a kétnyelvű szótáradban a szavak jelentését!

40. Melyik betű hiányzik?

HÁTIZS_K, MES_KÖNYV, TOLL_TARTÓ, _NEKFÜZET, ÚSZÓ_APKA, T_RNACIPŐ
ÍRD LE A SZAVAKAT NAGYBATŰVEL! Írd le kisbetűvel!

41. Válaszolj a kérdésekre?

Milyen színű a hátizsákod? _____

Milyen színű a tornacipőd? _____

Milyen színű az úszósapkád? _____

Milyen színű a tolltartód? _____

42. Alkoss összetett szót az **anya, **rokon**, **nyelv** szavakkal!**

_____	_____
_____	_____
_____	_____

43. Másold le az összetett szavakat!

nép+dal: _____

mű+dal: _____

szó+tag: _____

pár+beszéd: _____

tér+kép: _____

sárga+répa: _____

44. Rajzold le a sárgarépát!

Milyen színű a répa? _____

Milyen színű a levele? _____

45. Melyik két szót rejti a táblázat?

A	T	I	M	M	E
N	É	P	D	A	L
K	R	A	Ő	B	I
I	K	Y	K	É	D
T	É	M	U	K	Y
I	P	Ú	C	O	X

46. Másold le az összetett szavakat!

KÖNYV+TÁR, SZÓ+CSALÁD, RUHA+TÁR, SZÓ+TÁR, PÉNZ+TÁR

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Melyik a kakukktojás?

47. Igaz vagy hamis?

- A könyvtárban van szótár. igaz/hamis
 A szónak is van családja. igaz/hamis
 A ruhatárban van a kabátom. igaz/hamis
 A szótárban só van. igaz/hamis
 A boltban a pénztárnál fizetek. igaz/hamis

48. Másold le a szószerkezetet!

A szavakból szerkezet épül. Két önálló szó kapcsolata a szószerkezet.

én vagyok _____
 te vagy _____
 ő van _____
 én beszélek _____
 te beszélsz _____
 ő beszél _____

49. Húzd alá a szószerkezetet!

piros autó, ház, én olvasok, te ülsz, a, iskola

50. Egészíts ki a szószerkezeteket!

kérek tej____, szék____ ülök, én tanul____, nagy há____, szé____ autó,
 magas han____
 kérek _____, székre _____, te _____,
 nagy _____, _____ autó, magas _____

51. Alkoss szószerkezetet a színekkel!

piros alma,
 kék _____,
 zöld _____,
 sárga _____,
 fekete _____,
 fehér _____,
 barna _____,

52. Egészítsd ki a **szószerkezetet**!

én ír _____ látok _____

te ír _____ látsz _____

_____ ír _____ ő _____

53. Alkoss mondatot!

A **szószerkezetekből mondatot** alkotunk.

van alma + piros alma = Van piros alma.

én vagyok + iskolás vagyok = _____.

van tej + hideg tej = _____.

süt a nap + nagyon süt = _____.

Kócos kutya + fekete kutya = _____.

54. Válaszolj a kérdésre!

Milyen alma van? _____

Ki iskolás? _____

Milyen tej van? _____

Mi süt nagyon? _____

Mi Kócos? _____

55. Alkoss **szószerkezetet**!

veszek _____, buszon _____,

írok _____, asztalon _____,

_____ mesét, házban _____,

_____ szilvát, ágyban _____

56. Alkoss **szószerkezetet a szavakból!**

burgonya, káposzta, sárgarépa, szőlő, uborka +

barna, zöld, sárga

57. Mit vesz Juli a boltban? Írj *mondatokat*!

pl. Juli három almát vesz.

58. Alkoss a szószerkezetből mondatot!

van, gyümölcs, vannak, szám, él

A szilva kék _____.

Magyarországon négy évszak

Az újságban hírek _____

A hal vízben _____

A 2 páros

59. Olvasd el!

Keresd meg a mondatokat, tegyél pontot a mondat végére!

A burgonyát Amerikából hozták Európába a 15. században A burgonya egy növény, aminek a gyökerét esszük A burgonyát más néven krumplinak hívjuk

Válaszolj a kérdésekre!

Honnan hozták a burgonyát? _____

Mikor hozták a burgonyát Európába? _____

Mi a burgonya másik neve? _____

60. Olvasd el!

A szavak szerkezete lehet egyszerű és összetett.

egyszerű szó: 1 szó (+ toldalék)

tőszó: egyetlen szóelemből áll

pl. óra, anya, én, ír

toldalékos szó: 1 szó + toldalék

pl. házat = ház + at

pl. kézen = kéz + en

pl. írom = ír + om

összetett szó = 1 szó + 1 szó (+1 szó...)

pl. anyanyelv = anya + nyelv

pl. térkép = tér + kép

pl. családnév = család + név

pl. tőszámnév = tő + szám + név

61. Húzd alá az egyszerű szavakat!

számnév, ablak, népmese, cím, száj, beszéd, szóelem, mondat

62. Írj összetett szavakat az ország utótaggal!

Pl. Magyar + ország = Magyarország!

63. Rajzold le az összetett szavakat!

zárójel, felkiáltójel, kérdőjel, alma

Írd le, melyik szó a kakukktojás?

64. Alkoss összetett szavakat!

elő, szó, tag, szerkezet, elem, tár, könyv

65. Húzd alá a mondatban az egyszerű szavakat!

A fecske kis testű, rovorevő madár.
A fecske télen délre költözik.

66. Olvasd el!

Többszörösen összetett szó.

Azokat a szavakat, amelyekben 2-nél több tag (szó) kapcsolódik össze: többszörösen összetett szónak nevezzük.

összetett szó:

	+		=	2
tér	+	kép	=	térkép

többszörösen összetett szó:

	+		+		=	3
tér	+	kép	+	lap	=	térképlap

Számold meg hány tagból (szóból) áll a többszörösen összetett szó!

Fény-képező-gép: _____

tört-szám-név: _____

világ-tér-kép: _____

1
—
4

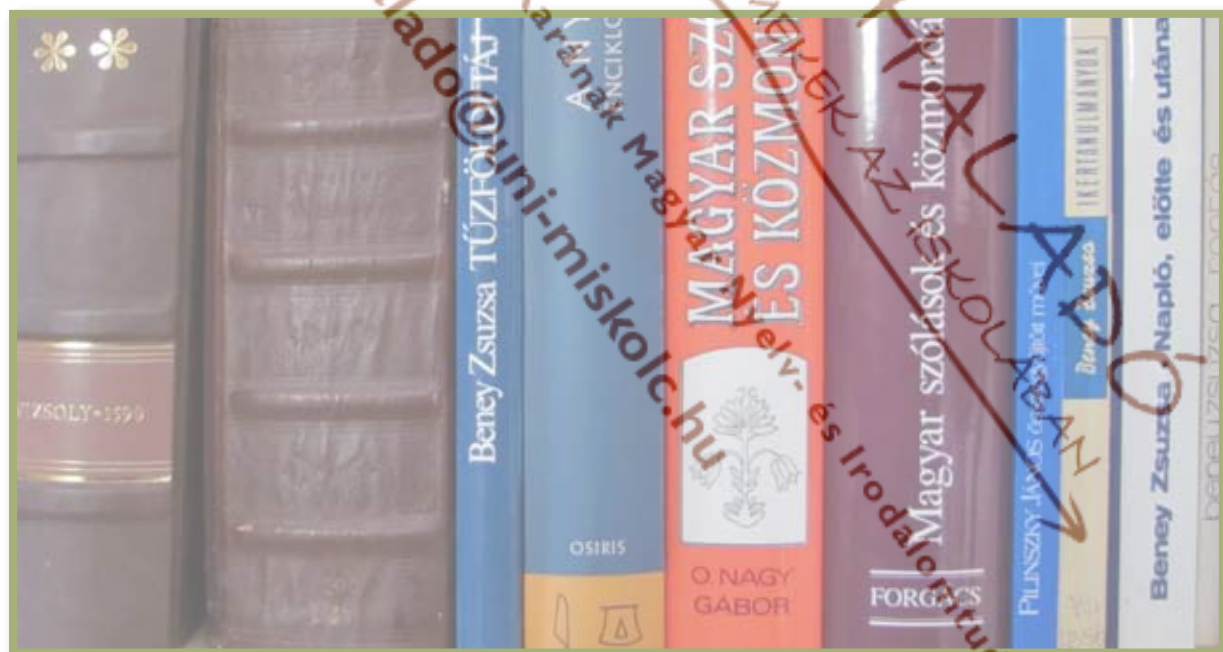
EGYÜTTTALADÓ
MISKOLCI GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN
Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

egyutthalado@uni-miskolc.hu

KÖNYV- ÉS KÖNYVTÁRHASZNÁLAT

1. Másold le! Válaszolj a kérdésekre!

könyv, napilap, magazin, mese, lexikon, szótár

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Melyiket lehet újságosnál venni? _____

Melyik van a könyvtárban? _____

Nézd meg jobban a szó családját!

könyv: könyvtár, könyvmoly, könyvjelző; mesekönyv, anyakönyv, tankönyv
tár: tárol, tárolóhely > tárhely; szótár, ruhatár

2. Melyik a sajtótermék?

hírlap, tankönyv, sajtó, újság, füzet, folyóirat

3. Olvasd el! Válaszolj a kérdésekre!

A könyvtárban kölcsönözhető könyvek és nem kölcsönözhető könyvek vannak. Kölcsönözhető az a könyv, amit hazaviszel, elolvasod és visszaviszed a könyvtárba. A nem kölcsönözhető könyvet ott a könyvtárban, az olvasóteremben olvasod. nem kölcsönözhető könyvek a kézikönyvek, ilyen a szótár, lexikon, az enciklopédia. A szótárban betűrendben (ábécé rendben) vannak a szavak jelentései. A lexikonban betűrendben vannak a fogalmak rövid magyarázatai.

Milyen könyvek vannak a könyvtárban? _____

Hol olvashatod a könyveket? _____

Írd le a kézikönyveket!⁵ _____

4. Milyen szótárad van otthon?

5. Kösd össze!

Magyar értelmező kéziszótár

Magyar szókincstár

Pannon enciklopédia

Magyar helyesírás

Angol-magyar szótár

Német-magyar szótár

Képes gyermeklexikon

Karikázd be az egynyelvű szótárakat!

egynyelvű szótár: a címszó és a jelentése, magyarázata egy (azonos) nyelven van.

kétnyelvű szótár: a címszó és a jelentése, magyarázat más (nem azonos, kettő vagy több) nyelven van.

címszó: a szótárban, lexikonban kiemelt szó. (Általában vastagon szedett.)

6. Keress *cikket* az újságban! Ragaszd ide!

A cikk: újságban, folyóiratban megjelent rövid írás.

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

 EGYÜTT HALADÓ
MIGRÁNS GYERMEKEK AZ ISKOLÁBAN

egyutthalado@uni-miskolc.hu

7. Másolj ki egy szócikket az egyik kétnyelvű szótáradból!

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

EGYÜTTTALADÓ
MIGRÁNS GYERMEK AZ ISKOLÁBAN
egyutthalado@uni-miskolc.hu

8. Másolj ki egy szócikket Magyar értelmező kéziszótárból!

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

EGYÜTTTALADÓ
MIGRÁNS GYERMEK AZ ISKOLÁBAN
egyutthalado@uni-miskolc.hu

FELADATOK A HANGOK EJTÉSÉNEK GYAKORLÁSÁHOZ

1. a – á

a	á
ad	át
ajak	Árpád
vár	vár
bal	bál
tar	tár

Arany alma Anna álma,
Antalnak van almafája,
így lesz Antal Anna párja.

2. e – é

e	é	édes	verés
ez	ék	éles	evés
mer	mér	ékes	tevés
mez	méz	vér	vetés
ver	vér	mézes	kevés

Kérek egy kenyeret, édes, mézes szeletet.

Gyerekek, gyerekek szeretik a perecet.

3. i – í

itt	ír	virt	víz	vizes
is	ív	pirít	tíz	tized
mit	szív	indít	pír	piros
visz	hív	sikít	szív	szíves
film	tíz	izzít	ív	íves
			ír	írás

Víz, víz, tiszta víz, ha nem tiszta, vidd vissza, majd a csacsi megissza!

4. o – ó

ott	ól	vonó	tó	toll
ok	óv	ónos	fok	folt
bor	szór	okos	hó	holt
toll	szól	ólom	ól	olt
hoz	sóz	sózott	óra	orra
		poros	óda	oda

5. ö – ő

öv	őr	ötös	övem	őzem
öt	őz	főzöd	öved	őzed
köt	főz	kötött	öve	őze
kör	bőr	bőrös	övünk	őzünk
		közös	övetek	őzetek
			övük	őzük

6. u – ú

ujj	új	fut	út > utas
un	úr	jut	húz > huzat
után	úton	húz	nyúl > nyulak
buta	bútor	zúz	
furcsa	túra		

7. ü – ű

üt	űz	betű	szüzet
süt	tűz	derű	tüzes
fül	fűt	szérű	füzet
küld	fűz	fésű	fülek
füst	hűt	tetű	ünnep

Mit sütsz,
kis szűcs?

8. Magánhangzók gyakorlása

hat	szül	var	mar	óv
hát	szél	vár	már	öv
hit	szil	ver	mér	ív
hét	szál	vér	mer	év
hűt	szól		mór	

egyutthalado@uni-miskolc.hu

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

Együttthaladók Migráns Gyermekek Az Iskolában

Készült a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében.

EURÓPAI INTEGRÁCIÓS ALAP

Készült az Európai Unió Európai Integrációs Alapjának támogatásával

